

SUÇU VE SUÇLUYU ÖVME SUÇU (TCK md. 215)

Prof. Dr. İbrahim DÜLGER*

Arş. Gör. Selami CİN**

Öz

Suçu ve Suçluyu Övme Suçu'nun gerçekleşebilmesi için övme fiilinin düşünce özgürlüğünün sınırları aşarak gerçekleştirilmesi gerekir. Ayrıca övmenin neticesinde kamu düzeni ve barışı açısından somut bir tehlikenin ortaya çıkması gereklidir. Tüm bu kısıtlamalara rağmen, yine de bu suç ile insanın en temel haklarından biri olan düşünce özgürlüğü hakkı çok kolay ihlal edilebilmektedir. Bu nedenle hüküm verilirken, gerek madde metnindeki şartlar gerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin koyduğu ölçütlerin yerine gelip gelmediği yeterince araştırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler

Suçu ve Suçluyu Övme Suçu, Somut Tehlike Suçu, Açık ve Yakın Tehlike, Düşünce Özgürlüğü

PRAISING AN OFFENCE AND OFFENDER (TCC Art. 215)

Abstract

The act of praise should exceed the limits of the freedom of thought to commit the "Praising and offense or the offender". There also should be a clear and present danger as a consequence of the act of praise. Even all these limitations, there still can be violations on the right of freedom of thought. Hence, both the criteria set by the Turkish Penal Code and set by the European Court of Human Rights must be fulfilled while bringing a verdict.

Keywords

Praising the Offense or the Offender, Solid Danger Crime, Clear and Present Danger, Freedom of Thought

* Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (e-posta: ibrahim.dulger@antalya.edu.tr)

** Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı (e-posta: selami.cin@antalya.edu.tr) ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7115-2584>

GENEL OLARAK

Suçu ve Suçluyu Övme Suçu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitap, Üçüncü Kısım, Beşinci Bölümü'nde Kamu Barışı'na Karşı Suçlar başlığı altında düzenlenmiştir.

İşlenmiş olan bir suçta veya işlemiş olduğu suçtan dolayı bir kişiyi alenen öven kimse, bu nedenle kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması hâlinde, iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Maddenin ilk halinin gerekçesinde; "Madde metninde suçta veya suçluyu övme suçu tanımı yapılmıştır. Buna göre suçun oluşması için, failin işlenmiş olan bir suçta veya işlemiş olduğu suçtan dolayı bir kişiyi alenen övmesi gerekmektedir. İşlenmiş olan bir suçun failini veya kanuna uymayan kişiliğini, sırf suç işlemesi sebebiyle övme hâli de cezalandırılmaktadır. Suç işlemiş olan kişinin övülmesi hâlinde, aslında bu kişi aracılığıyla işlenmiş olan suç övülmektedir." denmektedir¹.

Madde metninde de görüldüğü üzere, suçun oluşması için işlenmiş olan bir suçun veya işlemiş olduğu suçtan ötürü bir kimsenin övülmesi gerekmektedir. Bu övme fiili yeterli olmayıp, ayrıca övmenin sonucu olarak kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin² ortaya çıkması şartı da gerçekleşmelidir.

Mülga 765 sayılı TCK düzenlemesinde, bir cürmün alenen övülmesi veya iyi görüldüğünün söylenmesi suç sayılmışken, 5327 sayılı Kanun'daki düzenleme ile artık işlenmiş belirli bir suçun varlığı gerekmektedir. Bir başka deyişle, mülga düzenleme soyut bir suç tipinin övülmesini ararken yeni düzenleme somut bir suçun övülmesini aramaktadır.

Suçun düzenlendiği madde ilk hali ile soyut tehlike suçu iken, 11.04.2013 tarihli ve 6459 sayılı İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü Bağlamında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la yapılan değişiklik ile "açık ve yakın" tehlike ölçütü madde metnine eklenmiş ve suç somut tehlike suçu haline dönüştürülmüştür³. Değişiklik yapan kanunun genel gerekçesinde ülkemizin AIHM önünde davalar açısından görünümünün daha iyi bir noktaya taşınmasının amaçlandığı ve söz konusu olabilecek ihlal durumlarının ortadan kaldırılma-

¹ http://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?_adf.ctrl-state=ftklqtos_14&pkanunlarno=24110&pkanunnumarasi=5237 (ET: 09.05.2017)

² Açık ve yakın tehlike hakkında bkz: Öykü Didem **Aydın**, Üç Demokraside Düşünce Özgürlüğü ve Ceza Hukuku -I- Amerika Birleşik Devletleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004, s. 1 vd; Ömer **Korkmaz**, Düşünceyi Açıklama Özgürlüğü ve Sınırları, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s 302 vd.

³ http://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/madedetaylari?psira=116521&_afWindowMode=0&_afLoop=927844827802112&_adf.ctrl-state=ftklqtos_59 (ET: 05.09.2018)

sının hedeflendiği belirtilmiştir⁴. Suçun düşünce özgürlüğü ile yakından ilintili olması nedeniyle, bu değişiklik yerinde olmuştur.

1. SUÇLA KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Korunan hukuki değer, kanun ile korunan ve suçun ihlal ettiği hak veya menfaatir⁵. *Suçu ve Suçluyu Övme Suçu*'yla korunmak istenen hukuki değer, toplum düzeni ve kamu barışıdır⁶.

Bunların yanı sıra bu suç tipi ile suç işlenmesinin önlenmesi de amaçlanmaktadır. Zira madde ile yaptırım altına alınan fiil sonucunda toplumda suç işlenmenin iyi bir şey olduğuna dair bir algı oluşacak, suç işlenmek suretiyle toplumsal düzen ve kamu barışı zarar görecektir^{7, 8}.

⁴ <http://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0748.pdf> (ET: 05.09.2018) Değişiklik getiren maddede ise; "Maddeye getirilmesi öngörülen ibareyle, kamu düzeni açısından açık ve yakın tehlikenin ortaya çıkmaması halinde, yapılan açıklamaların "suçu ve suçluyu övme" suçunu oluşturmayacağı düzenlenmektedir.

⁵ Faruk **Erem**, "Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1968, C. 25, S. 1, s. 12. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/335/3395.pdf> (ET: 09.05.2017); Nur **Centel**/Hamide **Zafer**/Özlem **Çakmut**, Türk Ceza Hukuku'na Giriş, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017, s. 233; Mahmut **Koca**/İlhan **Üzülmez**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s.116; Nevzat **Toroslu**, Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu, Sevinç Matbaası, Ankara, 1970, s. 166; Faruk **Erem**, Hümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Cilt I Genel Hükümler, Sevinç Matbaası, Ankara, 1971, s. 253; Hukuki değer hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz: Yener **Ünver**, Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003, s. 1 vd.

⁶ Erol **Cihan**, "Cürüm Fiilini Övme", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 1968, C. 34, S. 1-4, s. 115. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/96135> (ET: 08.07.2018); Faruk **Erem**, Türk Ceza Hukuku Cilt III Özel Hükümler, Seçkin Kitabevi, Ankara, 1985, s. 611; Ayhan **Önder**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994, s. 374; Kenan Evren **Yaşar**, "Suçu ve Suçluyu Övme Suçu", Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2012, C. 1, S. 2, s. 147; Ersan **Şen**, "Övme Suçu", www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/2241180/ovme-sucu (ET: 28.02.2017).

⁷ Osman **Yaşar**/Hasan Tahsin **Gökcan**/Mustafa **Artuç**, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 6510.

⁸ Bu nedenledir ki doktrinde bazı yazarlar bu suç tipi için "Suç İşlemeye Dolaylı Tahrik" adlandırmasını yapmaktadır. Suçun ve suçlunun övülmesi fiilinin suç işlemeyi dolaylı olarak tahrik ettiği yönündeki görüşler için bkz: Çetin **Özek**, "Suç Teşkil Eden Fiillerin Övülmesi ve TCK.nun 142/4. maddesi ile İlgili İki Yargıtay Kararı", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 1967, C. 33, S. 3-4, s. 450; Zeki **Hafizoğulları**/Muharrem **Özen**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar, US-A Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 236; Köksal **Bayraktar**, Suç İşlemeğe Tahrik Cürmü, Formül Matbaası, İstanbul, 1977, s. 207; Erem, Özel Hükümler, s. 616; Haluk **Toroslu**, "Kamu Barışına Karşı Suçlar Bakımından Tahrik Kavramı", Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2015, s. 1211.

2. SUÇUN UNSURLARI

a. Maddi Unsurlar

i. Suçun Konusu

Suçun konusu üzerinde hareketin gerçekleştirildiği kişi ya da şeydir⁹, başka bir deyişle suçun işlenmesi ile zarara uğrayan kişi veya nesnedir¹⁰. *Suç ve Suçluyu Övme Suçu*'nda da; övme fiilinin yöneldiği işlenmiş bir suç veya suç işlemiş kişi, bu suçun konusunu oluşturmaktadır¹¹.

Suçun konusu ayrıca suçun tasnifinde de önem arz eder. Zira suçlar, suç teşkil eden fiilin suçun konusu üzerinde bir zarar veya tehlike meydana getirmesine göre zarar suçu veya tehlike suçu olarak ayrılırlar¹². Suç teşkil eden fiil suçun konusu üzerinde gerçekten bir tehlike arz edip etmediğinin araştırıldığı¹³ suçlar somut tehlike suçları olarak isimlendirilirken, soyut tehlike suçlarında ise fiilin tehlike yaratıp yaratmadığı araştırılmamaktadır¹⁴. Zira kanun koyucu soyut tehlike suçu olarak düzenlediği fiilleri o kadar tehlikeli görmektedir ki, bu suçlarda somut bir tehlikenin ortaya çıkmasını aramamaktadır¹⁵. *Suç ve Suçluyu Övme Suçu*, ilk düzenlendiği şekli ile “soyut tehlike suçu” iken, 11.04.2013 tarihinde yapılan değişiklikle artık suçun gerçekleşmesi için “açık ve yakın bir tehlikenin varlığı” aranır hale gelmiş ve suç, somut tehlike suçuna dönüşmüştür¹⁶.

Suçun konusu, tipikliğin bir unsuru olduğu için konusuz suç olmaz¹⁷. Konunun belirlenmesi, suçun oluşup oluşmadığı noktasında hayati önem arz eder. Dolayısıyla suçun konusunu oluşturan “işlenmiş suç” ile “suç işlemiş kimse”den ne anlaşılması gerektiğini açıklamakta fayda görüyoruz.

⁹ **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, s.116; **Centel/Zafer/Çakmut**, s. 232; İzzet **Özgenç**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 203; Ayhan **Önder**, Ceza Hukuku Dersleri, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992, s. 169; Veli Özer **Özbek**/Mehmet Nihat **Kanbur**/Koray **Doğan**/Pinar **Bacaksız**/İlker **Tepe**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 222; Timur **Demirbaş**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 553.

¹⁰ Mahmut **Kaplan**/Nurullah **Kantarıcı**, İhaleye Fesat Karıştırma Suçu, Nevşehir Barosu Dergisi, 2014, Y. 1, S. 2, s. 136.

¹¹ **Yaşar**, s. 157; **Hafizoğulları/Özen**, Topluma Karşı Suçlar, s. 237.

¹² **Özgenç**, Genel Hükümler, s.204; **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, s. 119.

¹³ Somut tehlike suçu için bkz: Yargıtay CGK 11.02.2014 T., 2012/12-1567 E., 2014/63 K. “Şu halde somut tehlike halinin oluşup oluşmadığının belirlenebilmesi için ... hususları tespit edilerek ...”.

¹⁴ Mehmet Emin **Artuk**/Ahmet **Gökçen**/Caner **Yenidünya**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 287; **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 205-206; **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, s. 119.

¹⁵ Hakan **Hakeri**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 184.

¹⁶ Aksi yönde görüş için bkz: **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 205. Yazarın bu görüşüne katılmaktayız.

¹⁷ **Erem**, Suçun Konusu, s. 23.

(1) İşlenmiş Suç

Suç; ceza normunun yasakladığı, tipe uygun, kasten veya taksirle gerçekleştirilen hukuka aykırı fiildir¹⁸. İşlenmiş bir suçtan söz edebilmek içinse, bu sayılan şartların gerçekleştiğinin kesin hüküm ile tespit edilmesi gerekir^{19,20}. Hükme karşı bir kanun yolu öngörülmemişse, öngörülen bir kanun yoluna zamanında başvurulmamışsa veya açık olan olağan kanun yolları tüketilmişse kesin hükmün varlığından söz edilir²¹. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223. maddesinde, hüküm düzenlenmiştir. Buna göre; beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkûmiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, düşme, davanın reddi ve adli yargı dışındaki bir yargı merciine yönelik görevsizlik kararı kanun yolu bakımından hükümdür. Aşağıda, beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkûmiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, düşme ve davanın reddi hüküm çeşitlerinden hangileri ile işlenmiş suçun oluşabileceği ve bazı diğer özel durumlar incelenecektir²².

(a) Beraat

Beraat, CMK md. 223'te tanımlanmıştır. Maddeye göre; yüklenen fiilin suç olarak tanımlanmamış olması, yüklenen suç açısından failin kast veya taksirinin bulunmaması, yüklenen fiilin sanık tarafından işlenmesine rağmen, olayda bir hukuka uygunluk nedeni bulunması ve yüklenen suçun sanık tarafından işlendiğinin sabit olmaması hallerinde beraat kararı verilir. Kanımızca; yüklenen fiilin suç

¹⁸ Artuk/Gökçen/Yenidünya, Genel Hükümler, s. 198; Önder, Ceza Hukuku Dersleri, s. 4; Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Genel Hükümler, s. 215; Berrin Akbulut, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 194.

¹⁹ Yaşar/Gökçen/Artuç, s. 6512; Hafızoğulları/Özen, Toplum Karşı Suçlar, s. 237; Şen, "Övme Suçu".

²⁰ Yargıtay 9. CD, 23.03.2011 T., 2009/8644 E., 2011/1839 K. "sanık hakkında aynı olaya ilişkin olarak yaptığı basın açıklaması sebebiyle aynı mahkemede silahlı örgütün üyesi olma, suçu ve suçluyu övme suçlarından 2009/62 esas sayılı dosyada yargılama yapıldığının anlaşılması karşısında, anılan dosyada karar verilip verilmediği ile ilamının kesinleşip kesinleşmediği araştırılarak, kesinleşmiş dosya içine alınarak, kesinleşmemişse aralarındaki hukuki ve fiili bağlantı dikkate alınarak her iki dosyanın birleştirilerek sonucuna göre sanığın hukuki durumunun takdir ve tayini gerektiğinin gözetilmemesi...".

²¹ Yener Ünver/Hakan Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 703-704; Ahmet Gökçen/Murat Balcı/Mehmet Emin Alşahin/Kerim Çakır, Ceza Muhakemesi Hukuku II, Adalet Kitabevi, 2017, Ankara, s. 289.

²² Hüküm çeşitleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoglu, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 788 vd; Bahri Öztürk/Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem/Özge Sırma Gezer/Yasemin F. Saygılar Kırıt/Esra Alan Akcan/Özdem Özaydın/Efser Erden Tütüncü, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 641 vd; Nur Centel/Hamide Zafer, Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017, s. 787 vd; Cumhur Şahin/Neslihan Göktürk, Ceza Muhakemesi Hukuku II, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 182; Ünver/Hakeri, s. 654.

olarak tanımlanmamış olması ve yüklenen suçun sanık tarafından işlenmesine rağmen, olayda bir hukuka uygunluk nedeni bulunması nedeniyle verilen beraat kararlarında işlenmiş bir suçun varlığından bahsedilemeyecektir. Zira birinci durumda ortada övülecek bir suç yoktur, ikinci durumda ise övülen fiil hukuka uygundur. Yüklenen suç açısından kast veya taksirin bulunmaması durumunda verilen beraat kararında da işlenmiş bir suçun varlığından bahsedilemez²³. Çünkü bu durumda da manevi unsur mevcut olmadığından, suç oluşmamıştır²⁴. Ancak; yüklenen suçun sanık tarafından işlenmediğinin sabit olması ve suçun sanık tarafından işlendiğinin sabit olmaması halinde verilen beraat kararlarında, işlenmiş bir suçun varlığından söz edilebilir²⁵. Zira burada suçun işlendiği hüküm altına alınmakta ancak failin kim olduğu hüküm altına alınmamaktadır.

(b) Ceza Verilmesine Yer Olmadığı

Hangi durumlarda ceza verilmesine yer olmadığı kararı verileceği de CMK md. 223'te düzenlenmiştir. Buna göre; yüklenen suçla bağlantılı olarak yaş küçüklüğü, akıl hastalığı veya sağırılık ve dilsizlik hali ya da geçici nedenlerin mevcudiyeti, yüklenen suçun hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin yerine getirilmesi suretiyle veya zorunluluk ya da cebir ve tehdit etkisiyle işlenmesi, meşru savunmada sınırın heyecan, korku ve telaş nedeniyle aşılması, kusurluluğu ortadan kaldıran hataya düşülmesi hallerinde kusurun bulunmaması dolayısıyla sanığa ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir. Yukarıda söz edilen hallerde işlenen fiilin tüm unsurları mevcut olup, belirtilen hallerde kişinin kusurunun azaldığı ya da tamamen ortadan kalktığı düşüncesiyle kişiye ceza verilmez. Bunlara ek olarak işlenen fiilin suç olma özelliğini devam ettirmesine rağmen; etkin pişmanlık, şahsi cezasızlık sebebinin varlığı, karşılıklı hakaret, işlenen fiilin haksızlık içeriğinin azlığı dolayısıyla faile ceza verilmemesi hallerinde de ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir. Kanun koyucu bu hallerin varlığında, fiilin hukuka aykırılığını belirtmekle birlikte cezaya yer olmadığını ifade etmektedir²⁶. Dolayısıyla burada cezalandırılabilir bir durum olmamakla birlikte fiilin suç teşkil ettiği hüküm altına alınmaktadır. İşte bu nedenle ceza verilmesine yer olmadığı kararının verildiği hallerde ortada işlenmiş bir suçun varlığından söz edilebilmekte ve bunun övülmesi halinde *Suçtu ve Suçluyu Övme Suçu* meydana gelecektir.

²³ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.6511.

²⁴ Uğur Alacakaptan, Suçun Unsurları, Sevinç Matbaası, Ankara, 1970, s. 137.

²⁵ Aksi yönde görüş için bkz: Ersan Şen, "Suçu ve Suçluyu Övme", Ceza Hukuku Dergisi, 2008, Y. 3, S. 7, s. 102. Yazar daha sonra bu görüşünü terketmiştir. bkz: Şen, "Övme Suçu".

²⁶ Günal Kurşun, Ceza Muhakemesinde Hüküm, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 139; Öztürk/Tezcan/Erdem/Gezer/Kırıt/Akcan/Özaydın/Tütüncü, s. 642; Yenisey/Nuhoğlu, s. 792.

(c) Mahkûmiyet Kararı Ve Güvenlik Tedbiri Kararı

CMK md. 223/5'e göre mahkûmiyet kararı; sanığın, kendisine yüklenen suç işlediğinin sabit olması durumunda verilir. Buna göre işlenen fiilin suç teşkil ettiği ve fiilin sanık tarafından işlendiği hüküm altına alınmış olur. Mahkûmiyet kararının varlığı halinde, işlenmiş bir suçun varlığı da söz konusudur. CMK md. 223/6'ya göre; yüklenen suçun işlendiğinin sabit olması halinde, belli bir cezaya mahkûmiyet yerine veya mahkûmiyetin yanı sıra güvenlik tedbirine de hükmolunur. Maddeden anlaşılacağı üzere güvenlik tedbirinin varlığı da mahkûmiyet kararında olduğu gibi yüklenen fiilin sanık tarafından işlendiğinin sabit bulunması şartına bağlıdır. Diğer bir ifadeyle, burada da işlenmiş bir suç vardır.

(d) Diğer Hüküm Çeşitleri

CMK md. 223'te düzenlenen diğer hüküm çeşitleri ise; davanın reddi, düşme ve adli yargı dışındaki bir yargı merciine yönelik görevsizlik kararıdır. Sanık için önceden verilmiş bir kararın ya da açılmış bir davanın varlığı halinde non bis in idem ilkesi²⁷ gereğince dava açılmaz, bu nedenle davanın reddine karar verilir²⁸. Sanığın ölümü, genel af, dava zamanaşımı gibi TCK'da öngörülen düşme sebeplerinin varlığı ya da soruşturma veya kovuşturma şartının gerçekleşmeyeceğinin kesinlik kazanması hallerinde düşme kararı verilir. Bu hüküm çeşitlerinde mahkeme suçun varlığına ve ceza verilip verilmeyeceğine ilişkin bir karar vermemektedir²⁹. Bu nedenledir ki, bu hüküm çeşitlerinin varlığı durumunda suça ilişkin bir değerlendirme de yapılamayacaktır. Dolayısıyla davanın reddi kararının söz konusu olduğu durumlarda; eğer red kararı önceden verilmiş bir hükmün varlığı nedenine dayanıyorsa, önceden verilmiş olan kesin hüküm göz önüne alınarak övgüye konu olan fiilin suç oluşturup oluşturmadığı belirlenmelidir. Fiile ilişkin önceden verilen kesin hükme göre fiilin suç teşkil edip etmediğini değerlendirmek yerinde olacaktır. Düşme kararında ve adli yargı dışındaki bir yargı merciine yönelik görevsizlik kararında ise kesin hüküm verilemediğinden ötürü işlenmiş bir suçtan söz edilemeyecektir.

(2) Suç İşlemiş Kişi

Suçu ve Suçluyu Övme Suçu'nun oluşması için işlediği suçtan dolayı bir kişinin övülmesi de yeterli olabilecektir. Madde metnindeki ifadeden anlaşılması gereken, kişinin işlediği bir suçtan dolayı övülmesi durumudur. Bu da kişinin suç işlediğinin kesin hükümle tespit edilmesi gereğini doğurmaktadır. Zira 1982 Anayasası'nın 28. maddesinde de yer alan masumiyet karinesi gereğince suçlu-

²⁷ Artuk/Gökçen/Yenidünya, Genel Hükümler, s. 1133.

²⁸ Cumhuriyet Şahin, Ceza Muhakemesi Hukuku I, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 71.

²⁹ Centel/Zafer, s. 791.

luğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz³⁰. Aşağıda bu durum, hüküm çeşitlerine göre incelenecektir.

(a) Beraat

Hakkında beraat kararı verilmiş kişinin suç işlediği söylenemez. Zira ya yargılanan kişi suçu işlememiştir ya da yargılanan kişinin gerçekleştirdiği fiil suç değildir veya kişinin suçu işlediği konusunda yargılamanın sonunda hala şüphe vardır ve şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereğince kişi suçlu olarak değerlendirilmemiştir³¹. Dolayısıyla kişinin beraat ettiği bir fiil nedeniyle övülmesi halinde bu suç oluşmayacaktır.

(b) Ceza Verilmesine Yer Olmadığı

Suç işleyen kişi açısından ceza verilmesine yer olmadığı kararının niteliği *Suçtu ve Suçluyu Övme Suçu* açısından tartışmalıdır³². Zira ceza verilmesine yer olmadığı kararı iki türlü verilir. İlk olarak failin kusurluluğu, sonrasında ise cezalandırılabilirliğin diğer şartları değerlendirilir.

Kusurluluk, gerçekleştirilen fiil nedeni ile kişinin kınanıp kınanamaması durumu ile ilgilidir³³. Failin kusur yeteneği yoksa failin kınanabilir bir iradeye dayanmadığı kabul edilir³⁴. Bir başka deyişle, fiil suç teşkil etse dahi, kusurluluğun ortadan kalkması nedeniyle bu kişinin kınanabilirliği ortadan kalkmakta ve kişi hakkında ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmektedir. Bu durumlarda her ne kadar kişi hakkında ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilse bile anılan fiil suç teşkil ettiği için *Suçtu ve Suçluyu Övme Suçu*'nun konusu olabilecektir. Fiilin suç olma vasfını devam ettirdiği ancak özel nedenler dolayısıyla ceza verilemediği durumlarda da suç işlemiş kimsenin varlığı kabul edilmelidir. Zira kanun kişinin fiilinden ötürü ceza almasını değil, suç işlediğinin hüküm altına alınmasını aramaktadır. Bu nedenle; kişi hakkında etkin pişmanlık kararı verilmesi ya da şahsi cezasızlık sebebinin varlığı ya da diğer nedenler dolayısıyla ceza verilmediği durumlarda da suç işlemiş bir kimseden söz edilecektir³⁵.

³⁰ Masumiyet karinesi hakkında bkz: İlhan **Üzülmez**, "Türk Hukukunda Suçsuzluk Karinesi ve Sonuçları", TBB Dergisi, 2005, S. 58, s. 41 vd.; Pınar **Memiş**, Adil Yargılanma Hakkının Unsuru Olarak Masumiyet Karinesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2003, s. 1 vd.

³¹ Rezan **Epözdemir**, Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 10; **Ünver/Hakeri**, s. 654.

³² **Şen**, "Övme Suçu".

³³ **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, s. 306; **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, Genel Hükümler, s. 482; **Alacakaptan**, Suçun Unsurları, s. 135.

³⁴ Hans-Heinrich **Jeschek/Ulrich Sieber**, Alman Ceza Hukukuna Giriş - Kusur İlkesi - Ceza Hukukunun Sınırları (Çev: Feridun **Yenisey**), Beta Basım Yayım, İstanbul, 2007, s. 38.

³⁵ Masumiyet karinesi çerçevesinde, suçlunun övülmesi söz konusu olduğunda mahkûmiyet kararının aranması gerektiğine dair karşı görüş için bkz: **Yaşar**, s. 156.

Bu düşüncenin korunmak istenen hukuki değerle de uygun düşeceği kanaatindeyiz.

(c) Mahkûmiyet Kararı Ve Güvenlik Tedbiri Kararı

Daha önce açıkladığımız üzere mahkûmiyet kararı sanığın suçu işlediğinin sabit olduğu durumlarda verilir. Kanunda açıkça belirtildiği üzere, burada kişinin suçu işlediği artık sabittir. Bazı durumlarda mahkûmiyet kararı yanında güvenlik tedbirlerine de hükmedileceği hükmü de kanunda düzenlenmiştir. Bunun mümkün olması için, kişinin mahkûm olması temel şarttır. Dolayısıyla her iki durumda da suç işlemiş bir kişinin varlığı söz konusudur.

(d) Diğer Hüküm Çeşitleri

Söz konusu hüküm çeşitleri düşme ve davanın reddidir. Non bis in idem ilkesi gereğince hakkında karar verilmiş olan bir kimsenin tekrar yargılanması mümkün değildir. Hakkında karar verilmiş olan veya devam eden dava olan kimse hakkında yargılama yapılamayacağı için bu kişi hakkında önceden verilmiş kesin hükme göre hareket etmek yerinde olacaktır. Düşme kararının verildiği hallerde ise; işlenmiş suç açısından söylediklerimiz geçerlidir. Kişinin suç işlediğine dair bir tespit yapılmadığından suç işlemiş bir kişinin de varlığından söz edilemez. Adli yargı dışındaki bir yargı merciine yönelik görevsizlik kararında da kesin hüküm verilemediğinden ötürü suç işlemiş bir kimseden söz edilemeyecektir.

ii. Fail

Kanunda öngörülen suç tipini gerçekleştiren gerçek kişiye fail denir³⁶. Ancak kanun koyucu, bazı suçları ancak özel vasıflar taşıyan kişilerin veya özel yükümlülükler altında bulunan kişilerin işleyebileceğini öngörmüştür³⁷. İşte bu özel vasıflara ve yükümlülüklerle sahip olan kimselerin suçun faili olduğu durumlarda bu kimselere özgü fail; ancak özgü failler tarafından işlenebilen suçlara da özgü suçlar denir³⁸. Suçun düzenlendiği TCK md. 215 metninde belirtildiği üzere, işlenmiş bir suçu veya işlemiş olduğu suçtan dolayı bir kişiyi öven kimse bu suçun faili olabilecektir. Bir başka deyişle; “kimse” demek suretiyle faile herhangi bir özellik atfedilmiş değildir. Dolayısıyla bu suçun faili herkes olabilir.

³⁶ Mehmet Emin **Artuk**/Ahmet **Gökçen**/Mehmet Emin **Alşahin**/Kerim **Çakır**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 291; **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, s. 112; İzzet **Özgenç**, Suça İştirakin Hukuki Esası ve Faillik, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Hukuk Müşavirliği Yayınları, İstanbul, 1996, s. 58 vd.

³⁷ **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 195.

³⁸ **Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır**, s. 291; **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, s. 112; **Önder**, Ceza Hukuku Dersleri, s. 168.

iii. Mağdur

Suçun mağduru kendisine karşı suç işlenen kimsedir³⁹. Başka bir deyişle suç teşkil eden fiil ile ihlal edilen menfaatin sahibi suçun mağduru olmaktadır⁴⁰.

Suç ve Suçluyu Övme Suçu'nun mağdurunun kim olduğu noktasında doktrinde çeşitli görüşler mevcuttur.

Bu kapsamdaki bir görüşe göre bu suçun mağduru tüm toplumdur⁴¹. Aynı yöndeki bir diğer görüş ise suçun mağdurunun toplumu oluşturan tüm bireyler olduğunu belirtmektedir⁴². Buna karşılık bir görüş ise bu suçun mağdurunun kamu idaresi olduğunu ileri sürmektedir^{43, 44}.

Kanımızca, *Suç ve Suçluyu Övme Suçu*'nun mağduru toplumu oluşturan bireylerdir. Zira söz konusu suç ile suç işleyen kimseler ve bunların işlediği suçlar övülmekte, bunun yanı sıra suç işlemek de övgüye değer bir hareketmiş gibi topluma sunulmaktadır.

iv. Fiil

TCK md. 215'te yer alan "işlenmiş olan bir suç veya işlemiş olduğu suçtan dolayı bir kişiyi alenen öven" kimse ifadesinden anlaşılacağı üzere, bu suçun oluşması için gerekli olan fiil işlenmiş bir suçun veya işlediği suçtan dolayı bir kimsenin "övülmesi" fiilidir.

Övmek kelimesinin sözlük anlamı; birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmektir⁴⁵.

Yurtcan'a göre; övme fiili içeriğinde duyguyu da barındırır. İçeriğinde duygunun olması, övme fiilini, örneğin haber vermek gibi, diğer fiillerden ayırır⁴⁶.

³⁹ Koca/Üzülmüş, Genel Hükümler, s. 114; Özgenç, Genel Hükümler, s. 206.

⁴⁰ Nevzat Toroslu, Ceza Hukuku Genel Kısım, Savaş Yayinevi, Ankara, 2011, s. 106; aynı yönde bkz. Mahmut Kaplan, İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 246, dn. 1033.

⁴¹ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 6511.

⁴² Yaşar, s. 157.

⁴³ Hafizoğulları/Özen, Topluma Karşı Suçlar, s. 236.

⁴⁴ Kanımızca tüzel kişiler mağdur olamazlar ancak suçtan zarar gören olabilirler. Bu nedenle yazarların mağdurun kamu idaresi olduğu yönündeki görüşüne katılmamaktayız. Tüzel kişilerin mağdur olamayacakları yönündeki görüş için bkz: Özgenç, Genel Hükümler, s. 208 vd. Tüzel kişilerin mağdur olabilecekleri yönündeki karşı görüş için bkz: Doğan Soyaslan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, s. 240; Zeki Hafizoğulları/Muharrem Özen, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, US-A Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 209-210.

⁴⁵ tdk.gov.tr (ET: 28.02.2017)

⁴⁶ Erdener Yurtcan, Yargıtay Kararları Işığında Kamu Barışına Karşı Suçlar, Adalet Yayinevi, Ankara 2016, s. 17.

Erem övme fiilini; başkalarını övülen suçu işlemeye teşvik edici veya başkalarını o suçu işlemekten alıkoyan manevi engelleri ortadan kaldıracı sözler söylemek olarak tanımlamaktadır⁴⁷.

Cihan'a göre övme fiili ilgili konuya yönelmiş pozitif bir yargının açıklanması durumudur⁴⁸.

Önder ise, övme ile hukuka aykırı bir fiilin doğruluğu, meşruluğu ve haklılığı konusunda kişilerde bilinç yaratmak ve böylece suçun meydana getirilmesini kolaylaştırmak istendiğini belirtmektedir⁴⁹.

Bayraktar; övmenin basit bir yüceltme olarak anlaşılması gerektiğini, övmenin aynı zamanda suç işlemeye de tahrik edici hareketler bütünü olduğunu ileri sürmektedir⁵⁰.

Toroslu da; cezalandırılabilir bir övme fiilinden söz edebilmek için bunun yalnızca pozitif bir düşünce açıklamasından ibaret olmaması gerektiğini, ayrıca övülen suçu işleme konusunda etkin bir teşvik özelliğine sahip olması gerektiğini belirtmektedir⁵¹.

Suç, işlenmiş bir suçu ve işlediği suçtan dolayı bir kişiyi övmek fiilleri ile meydana geldiğinden seçimlik hareketli bir suçtur⁵². Suç, aynı zamanda serbest hareketli bir suçtur⁵³. Zira suçu meydana getiren fiilin nasıl gerçekleştirileceği konusunda kanunda herhangi bir sınırlandırma yapılmamıştır⁵⁴. Doktrinde övme fiilinin herhangi bir şekle tabi olmadığı konusunda görüş birliği vardır⁵⁵. Nitekim Yargıtay da övmenin sadece sözle olmasının gerekmediğini; alkış tutarak,

⁴⁷ **Erem**, Özel Hükümler, s. 616; aynı yönde bkz: Faruk **Erem**/Nevzat **Toroslu**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Savaş Yayınevi, Ankara, 2003, s. 230.

⁴⁸ **Cihan**, s. 117.

⁴⁹ **Önder**, Özel Hükümler, s. 401.

⁵⁰ **Bayraktar**, s. 217.

⁵¹ **Toroslu**, s. 1211.

⁵² Söz konusu suçta, somut tehlikeyi meydana getirebilecek suçu övme ve suçluyu övme olmak üzere iki farklı hareket öngörülmüştür. Kanunun belli bir neticeyi meydana getirebilecek birkaç hareketi tipte gösterip bunlardan sadece birinin gerçekleştirilmesi ile suçun gerçekleşeceğini belirttiği suçlara seçimlik suç denmektedir. Kayıhan **İçel**, Suçların İçtimarı, Sermet Matbaası, İstanbul, 1972, s. 197.

⁵³ **Bayraktar**, s. 221.

⁵⁴ **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, s. 121; **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 171; **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, Genel Hükümler, s. 247; **Alacakaptan**, Suçun Unsurları, s. 32. Aksi yönde görüş için bkz: **Yaşar**, s. 159. Yazarın bu görüşüne katılmamaktayız.

⁵⁵ **Yaşar/Gökçen/Artuç**, s. 6513-6514; **Erem/Toroslu**, s. 230; **Hafizoğulları/Özen**, Toplumla Karşı Suçlar, s. 238. Benzer bir düzenleme olan Alman Ceza Kanunu md. 140'a bakıldığında, övme fiilinin aleni bir şekilde veya bir toplantıda veya yazılı materyallerin dağıtımı yoluyla ortaya konan bir onaylama şeklinde gerçekleşebileceği öngörülmüştür. https://www.gesetze-iminternet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p1330 (ET: 10.07.2018).

yürüyüşe katılarak, slogan atarak, suçluyla fotoğraf çektirerek övmenin mümkün olabileceğini çeşitli kararlarında belirtmiştir⁵⁶.

(3) Aleniyet

Aleniyet kelime anlamı olarak açıklık demektir. Bir fiilin alenen icra edilmesi ise; bu fiilin açıktan açığa, herkesin gözü önünde, herkesin içinde, gizlemeden açıkça gerçekleştirilmesi anlamına gelir⁵⁷. Aleniyet hakkında çeşitli görüşlere yer vermeden önce bilinmesi gerekir ki 5237 sayılı TCK'da yer almayan aleniyet tanımı 765 sayılı TCK'da mevcuttu. 765 sayılı TCK md. 153/4'te yapılan tanıma göre; fiilin "matbuat vasıtası ile veya herhangi bir propaganda vasıtası ile umumi veya umuma açık bir mahalde ve birden ziyade kimseler huzurunda, toplanılan mahal veya içtimaa iştirak edenlerin adedi veya toplantının mevzuu ve gayesi itibariyle hususi mahiyeti haiz olmayan bir içtimada" işlenmesi halinde aleniyetin varlığı kabul ediliyordu⁵⁸. Belirttiğimiz üzere 5237 sayılı TCK'da bir tanım yapılmadığı için, doktrinde çoğu yazar da 765 sayılı TCK'da yapılan tanıma paralel şekilde aleniyeti tanımlamaktadır.

Koca/Üzülmez, Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe, Soyaslan, Artuk/Gökçen/Yenidünya'ya göre aleniyet; belirsiz sayıdaki kişinin vakıf olabileceği şekilde suçun işlenmesini ifade etmektedir⁵⁹.

Yurtcan ve Yaşar/Gökcan/Artuç, aleniyeti tamamen 765 sayılı TCK'da tanımlandığı gibi ele almaktadır⁶⁰.

Gülseren ise alenen tabirine kamusal anlam yüklenmesi gerektiğini belirtmektedir⁶¹.

⁵⁶ "... bölücü terör örgütü lideri A.Ö. lehine atılan sloganları alkışla destekledikleri ve yürüyüşle de eyleme katıldıkları anlaşılma..." **Yargıtay 8. CD, 26.03.2009 T., 2007/7162 E., 2009/4809 K.**; "Düzenlenen gösterilerin amacı ve sanığın attığı sloganların içeriğine göre eylemlerin suçu ve suçluyu övme suçunu oluşturduğu gözetilmelidir." **Yargıtay 9. CD, 01.06.2010 T., 2008/10402 E., 2010/6653 K.**; "Sanıklarının amaçlarının kasten insan öldürme suçundan şüpheli Oğün'ün işlediği suçun doğru bir davranış olduğu yönünde kamuoyuna mesaj vermek olup olmadığı tartışılmadan ...". **Yargıtay 4. CD, 17.12.2012 T., 2010/27631 E., 2012/30616 K.**

⁵⁷ tdk.gov.tr (ET: 15.02.2017)

⁵⁸ **765 sayılı TCK md. 153/4:** "Fiil: 1. Matbuat vasıtası ile veya herhangi bir propaganda vasıtası ile; 2. Umumi veya umuma açık bir mahalde ve birden ziyade kimseler huzurunda; 3. Toplanılan mahal veya içtimaa iştirak edenlerin adedi veya toplantının mevzuu ve gayesi itibariyle hususi mahiyeti haiz olmayan bir içtimada işlenmiş olursa Ceza Kanununun tatbikinde aleni olarak işlenmiş sayılır."

⁵⁹ Mahmut **Koca/İlhan Üzülmez**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 453; Veli Özer **Özbek/Mehmet Nihat Kanbur/Koray Doğan/Pınar Bacaksız/İlker Tepe**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 492; Doğan **Soyaslan**, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, s. 525; Mehmet Emin **Artuk/Ahmet Gökçen/Caner Yenidünya**, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s. 743.

⁶⁰ **Yurtcan**, s. 5; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, s. 6514.

Toroslu'ya göre; aleniyet, fiilin birçok kimsenin önünde gerçekleşmesi halinde meydana gelir⁶².

Şen ise, aleniyetin varlığı için failin mutlaka kalabalık içinde veya bir toplantıda bulunmasının gerekli olmadığını belirtmektedir⁶³.

Kanımızca aleniyetin varlığı için; fiilin, kamunun öğrenmesine müsait bir şekilde işlenmiş olması gereklidir. Aleniyet, fiilin kamuya yayılmasını kolaylaştıran bir durum olarak görülmelidir⁶⁴. Fiilin işlendiği yerin kamuya açık bir alan olması da bu anlamda önem arz eder. Zira fiilin kamuya açık olmayan bir alanda gerçekleşmesi fiilin kamu tarafından öğrenilmesine engel olur. Yargıtay da aleniyetin varlığı için fiilin kamuya açık bir alanda işlenmesi gerektiği şartını aramış⁶⁵, evin holü gibi alanlarda aleniyetin oluşmadığına hükmetmiştir⁶⁶.

v. Netice

Madde metninde suçun gerçekleşmesi için “bu nedenle kamu düzeni açısından açık ve yakın tehlikenin ortaya çıkması” aranmıştır. Somut tehlike suçlarında meydana gelen somut tehlike ile ilgili doktrinde hâkim olan görüş, somut tehlikenin bir objektif cezalandırılma şartı olduğudur⁶⁷,⁶⁸. Bu görüşe göre; objektif cezalandırılma şartları suçun tüm unsurları ile gerçekleşmesinden

⁶¹ Fehmi Şener **Gülseren**, “Ceza Hukukunda Aleniyet Kavramı”, LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Haziran 2014, C. 5, S. 1, s. 41.

⁶² Nevzat **Toroslu**, Ceza Hukuku Özel Kısım, Savaş Yayınevi, Ankara, 2012, s. 251.

⁶³ Ersan **Şen**, “Suçu ve Suçluyu Övme”, <http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/1004862-sucu-ve-sucluyu-ovme>. (ET: 28.02.2017)

⁶⁴ Baha **Arıkan**, “Hakaret Suçlarında İhtilat ve Aleniyet”, Ankara Barosu Dergisi, 1954, S. 1, s. 4. <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/1954-1/1.pdf> (ET: 16.02.2017)

⁶⁵ “... herkese açık olan mağazada meydana gelmiş olup aleniyet ögesi gerçekleşmiş bulunduğu gözetilmeden ...” **Yargıtay 4. CD, 01.11.2007 T., 2006/4781 E., 2007/8616 K.**;

“... umuma mahsus yol üzerinde yürümekte olan ... aleniyet unsurunun oluştuğu ...”. **Yargıtay 2. CD, 04.06.2003 T., 2001/33924 E., 2003/5933 K.**;

“... okul bahçesinde hakaret ettiğinin anlaşılması karşısında ... TCK'nın 125/4. maddesi kapsamında bulunduğu gözetilmemesi ...”. **Yargıtay 2. CD, 12.06.2013 T., 2011/27129 E., 2013/15666 K.** www.kazanci.com (ET: 16.02.2017)

⁶⁶ “... müştekiye ait aleni olmayan evin holünde ...”. **Yargıtay 2. CD, 03.07.2013 T., 2001/39230 E., 2003/8078 K.** www.kazanci.com (erişim tarihi: 16.02.2017)

⁶⁷ Mehmet Emin **Artuk**/Ahmet **Gökçen**/Mehmet Emin **Alşahin**/Kerim **Çakır**, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Kitabevi, Ankara, 2018, s. 610; **Demirbaş**, s. 210; **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, s. 370; Zeynel T. **Kangal**, “Cezalandırılabilirliğin Objektif Koşulları”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 2010, C. 68, S. 1-2, s. 162; İzzet **Özgenç**, Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005 s. 225; **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 671.

⁶⁸ “Burada kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması; suçun kurucu unsuru değil, objektif cezalandırılma şartıdır ki...” **Yargıtay 8. CD, 18.10.2018 T., 2018/7517 E., 2018/11174 K.** www.lexpera.com (ET:25.01.2019)

sonra varlığı aranan olgulardır⁶⁹. Doktrinde objektif cezalandırılabilme şartlarının suçun unsurlarının dışında kaldığı ifade edilmiştir⁷⁰. Bu ise şu anlama gelmektedir; bu şartların suçun işlenmesi anında veya daha sonra gerçekleşmesi durumunda failin bu şartları bilip bilmemesi bir önem arz etmez⁷¹. Ancak meydana gelen tehlikeden failin sorumlu tutulabilmesi için tehlike ile failin hareketi arasında nedensellik bağının bulunması gerekir⁷².

Nedensellik bağı, meydana gelen neticenin failin eseri olduğunu ifade eden ve fiil ile netice arasında var olduğu kabul edilen soyut bir bağıdır⁷³. Objektif cezalandırılma şartının söz konusu olduğu durumlarda ise bu bağ aranmamaktadır⁷⁴.

Objektif cezalandırılma şartına dair verilen bir diğer örnek ise gıyapta hakaret suçu için aranan ihtilat şartıdır⁷⁵. Bu örnekte ise failin iradesinin ihtilat şartını kapsamadığı ifade edilmektedir⁷⁶.

Daha önce belirttiğimiz üzere bu suç bir somut tehlike suçudur. Kanaatimizce söz konusu somut tehlike bir objektif cezalandırılma şartı olmayıp yukarıda açıkladığımız nedenlerle netice olarak değerlendirilmelidir⁷⁷. Bu durum, suçun manevi unsuru olan kast ve suçun özel görünüş şekillerinden biri olan

⁶⁹ Centel/Zafer/Çakmut, s. 218; Önder, Özel Hükümler, s. 376.

⁷⁰ Centel/Zafer/Çakmut, s. 218; Kayıhan İçel, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017, s. 238; Artuk/Gökçen/Yenidünya, Genel Hükümler, s. 573.

⁷¹ Koca/Üzülmez, Genel Hükümler, s. 367.

⁷² Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 610; Özgenç'e göre objektif cezalandırılma şartı içeren suçlarda failin gerçekleştirdiği fiillerle netice arasında bir illiyet bağının olmaması gerekmektedir, hatta çoğu zaman bu illiyet bağı mevcuttur. Özgenç, Genel Hükümler, s. 673. Kanımızca yazarın işaret ettiği suç tipi, bizim de cezalandırılma şartına örnek olarak verdiğimiz iflas suçlarıdır. Yazarın işaret ettiği noktada biz de illiyet bağının çoğu zaman mevcut olduğunu ifade etmekle birlikte bunun objektif cezalandırılma şartı değil geniş anlamda netice olarak anlaşılması gerektiği fikrini savunuyoruz. Objektif cezalandırılma şartlarına ilişkin bizim de katıldığımız aksi yönde görüş için bkz: Ali Hakan Evik, Hileli ve Taksirli İflas Suçları, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 227. Doktrinde de objektif cezalandırılma şartı içeren suçlara örnek verilirken ekseriyetle hileli iflas örnek verilmektedir. Zira bu suçta iflas kararının verilmiş olması failin hareketi ile bir nedensellik ilişkisi içinde bulunmaktadır. Örnekler için bkz: İçel, s. 237; Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Genel Hükümler, s. 465; Hakeri, s. 311.

⁷³ Koca/Üzülmez, s. 129; Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe, Genel Hükümler, s. 242; Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 274.

⁷⁴ Objektif cezalandırılma koşullarında kusurun aranmadığı ve bu nedenle objektif oldukları yönünde görüş için bkz: İçel, s. 236.

⁷⁵ Demirbaş, s. 211; Koca/Üzülmez, Özel Hükümler, s. 453.

⁷⁶ Mehmet Emin Artuk/Ahmet Gökçen/Mehmet Emin Alşahin/Kerim Çakır, Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 355.

⁷⁷ Somut tehlikenin netice olarak değerlendirilebileceğine ilişkin bkz: Elif Bekar, Objektif Cezalandırılabilme Koşulları ve Bu Koşullar Bağlamında Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Suçlar, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 260.

teşebbüs noktasında önem arz etmektedir. Konuya kast ve teşebbüs bahsinde ayrıntılı bir şekilde değinilecektir.

Açık ve yakın tehlike kavramı Amerikan Hukuku'nda "açık ve mevcut tehlike" olarak karşımıza çıkmaktadır^{78, 79}. Buna göre; kötülüğün gerçekleşmesine yönelik ciddi bir tehdidin varlığı hali, tehlike olarak adlandırılmakta ve bu tehlikenin gerçekleşmesine dair duyulan korkunun mantıklı bir zemininin olması açıklık ölçütünü oluşturmaktadır⁸⁰. Demokratik süreç hakkında konuşmaya ve tartışmaya dair yeterli zaman yoksa tehlike mevcuttur⁸¹. Günümüzde ise çok yakın bir hukuksuzluğa yönelik ve bu hukuksuzluğu teşvik ve tahrike yeterli bir ifadenin, açık ve yakın tehlike oluşturduğu kabul edilmektedir⁸².

Hukukumuzda ise; açıklık, tehlikenin kuşkuya mahal vermeyecek şekilde ortaya çıkması anlamına gelirken yakınlık, tehlikenin zarar yaratma olasılığına yakınlığını ifade etmektedir⁸³.

Suç ve Suçluyu Övme Suçu, açık ve yakın tehlikenin meydana gelmesi ile tamamlanacaktır. Hâkim, önüne gelen davada yukarıda açıklamaya çalıştığımız açık ve yakın tehlike denetimini uygulayacak ve buna göre neticenin gerçekleşip gerçekleşmediğine karar verecektir.

b. Manevi Unsur

TCK açısından suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Nitekim TCK'nın 21. maddesinde bu durum; "Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır." demek suretiyle ortaya konmuştur. Aynı maddede kastın tanımı da yapılmaktadır. Buna göre kast; suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir. Yine kanunun 22. maddesi ise; "Taksirle işlenen fiiller ancak kanunun belirttiği hallerde cezalandırılır." demek suretiyle taksir sonucu meydana gelen neticenin ancak ve ancak kanunda açıkça düzenlendiği durumda cezalandırılacağını belirtmektedir. Bir başka anlatımla; TCK açısından suçların işlenmesinde asıl olan kast iken taksir ise istisnadır⁸⁴.

⁷⁸ "Clear and Present Danger". Bu terim tarihte ilk defa Schenk v. United States kararında Yargıç Holmes tarafından formüle edilmiştir. Aydın, s. 328.

⁷⁹ Dönmezer, s. 773-774; Toroslu, s. 1223; Aydın, s. 329.

⁸⁰ Dönmezer/Bayraktar'a göre; düşüncenin açıklanması, tehlikeli bir eylemi ya da şiddeti hemen oluşturacak nitelikte olmalıdır. Dönmezer/Bayraktar, Basın Hukuku, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2016, s. 34-35.

⁸¹ Chester J. Antieau, "Clear and Present Danger--Its Meaning and Significance", 25 Notre Dame L. Rev. (1950), s. 605-606.

⁸² Aydın, s. 349.

⁸³ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.6515; Şen, "Övme Suçu"; Bekar, s. 259. "Açık ve yakın tehlike ölçüsünde, açıklık, tehlikenin, kuşkuya yer vermeyecek şekilde ortaya çıkmasını; yakınlık ise, düşünce açıklamasında kullanılan kelimelerin somut tehlike yani zarar yaratma olasılığına yakın olmasını ifade etmektedir.". Yargıtay CGK 29.04.2008 T., 2007/8-244 E., 2008/92 K.

⁸⁴ Özgenç, Genel Hükümler, s. 248.

Somut tehlike suçları açısından doktrinde hâkim olan görüş doğrultusunda, somut tehlikenin bir objektif cezalandırma şartı olarak nitelendirildiğini yukarıda belirtmiştik. Bizim taraftar olduğumuz görüşe göre ise, somut tehlike geniş anlamda netice olarak ele alınmalıdır. Manevi unsur bakımından bu ayrımın önemi, kastın somut tehlikeyi kapsayıp kapsamadığı noktasında ortaya çıkar. Somut tehlikeyi objektif cezalandırılma şartı olarak kabul eden görüşe göre, failin kastı bu şartı kapsamaz⁸⁵. Somut tehlikenin netice olarak ele alınması halinde ise, doğal olarak failin kastının neticeyi de kapsamaması gerekecektir. Zira bu durumda somut tehlike suçun bir unsuru haline gelmiş olacaktır⁸⁶.

Suçtu ve Suçluyu Övme Suçu'nun düzenlendiği 215. maddede de taksire yönelik açıkça bir düzenleme bulunmadığından, bu suç kasten işlenebilen bir suçtur. Ayrıca somut tehlikenin gerçekleşebileceğini öngören failin yine de fiili işlemesi durumunda suçun olası kastla gerçekleşmesi de söz konusudur^{87, 88}.

c. Hukuka Aykırılık

Suçtu ve Suçluyu Övme Suçu bakımından hukuka aykırılık kısmında değerlendirilmesi gereken husus, hukuka aykırılığı ortaya kaldıran nedenlerden hanginin kullanılmasıdır. Zira TCK md. 26'ya göre; "Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez.". Hukuka uygunluk nedenlerinden hakkın kullanılmasının alt görünüş şekillerinden olan ifade özgürlüğü ile haber verme özgürlüğü⁸⁹ ise özellikle incelenmelidir.

i. Düşünce Özgürlüğü

Düşünce özgürlüğü; düşünce ve kanaatlerin çeşitli yollarla açıklanabilmesi ve yayılması hürriyetidir⁹⁰. Düşünce özgürlüğü ayrıca kişinin, düşüncesini açıkladığı andan itibaren hem düşüncelerinin içeriği hem de bunları açıklama şekil-

⁸⁵ Mehmet Emin **Artuk**/Mehmet Emin **Alşahin**, "Objektif Cezalandırılabilme Şartı ve Zamanaşımı", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Nur Centel'e Armağan, 2013, C. 19, S. 2, s. 21; **Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır**, s. 274; **Koca/Üzülmez**, s. 367; **Hakeri**, s. 311; **Akbulut**, s. 459; Nevzat **Toroslu**, "Objektif Cezalandırılabilirlik Şartları", Uğur Alacakaptan'a Armağan, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008, C. 1, s. 707.

⁸⁶ **Bekar**, s. 41.

⁸⁷ **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, Genel Hükümler, s. 310.

⁸⁸ Suçun işlenmesindeki amacın başkalarını da bu suçu işlemeye teşvik etmek yönündeki görüş için bkz: **Soyaslan**, Özel Hükümler, s. 524. Suçun bir amaca yönelmesi halinin suçu yalnızca doğrudan kastla işlenebilir hale getirdiğini düşündüğümüz için, yazarın bu görüşüne katılmaktayız.

⁸⁹ **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 304-305.

⁹⁰ Sulhi **Dönmezer**, "Düşünce ve Kanaat Hürriyetinin Sınırı, Hürriyetlerin Özüne Dokunan Sınırlamalar", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 29, S. 3, s. 776; **Korkmaz**, s. 59 vd; Ali **Akkurt**, Basın Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları, Adalet Kitabevi, Ankara, 2014, s. 33; **Dönmezer/Bayraktar**, s. 20 vd.

leri bakımından güvence altında olmasını da kapsar⁹¹. Bir başka deyişle düşünce özgürlüğü, düşüncenin dışa vurumudur⁹². Çünkü ancak düşüncenin açıklanması durumunda böyle bir özgürlüğün bulunduğu varsayılabilir⁹³.

Suçu ve Suçluyu Övme Suçu'na vücut veren fiilin suç teşkil edebilmesi için düşünce özgürlüğü ile koruma altına alınan alanın dışına çıkmış olması gerekir⁹⁴. Bir başka deyişle, ifade edilen düşüncenin artık hukuka uygun olmaması gerekir. Temel haklardan olan düşünce özgürlüğüne dair kısıtlamalar gerek Anayasa md. 26/2'de gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi md. 10/2'de belirtilmiştir. Anayasamıza göre bu hakkın kullanılması ancak "milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, cumhuriyetin temel nitelikleri ve devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi" amaçlarıyla sınırlanabilir. Bu hürriyetin kullanımına dair şartlar da ancak kanunla düzenlenebilir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde de bu hakkın sınırları çizilirken benzer gerekçeler öne sürülmüştür⁹⁵. Sözleşmeye göre; bu özgürlüğün kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.

Bu sınırlamalar getirilirken dikkate alınması gereken hususlar konusunda ise Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararları göz önüne alınmalıdır. Mahkeme her ne kadar çok seslilik, hoşgörü, tolerans gibi demokratik toplumun gerekliliklerine dayanarak aleyhe olan, sert bir dille yapılmış ve çarpıcı açıklamalar ile rahatsız eden haber ve düşünceleri dahi bu hakkın kapsamı içinde değerlendirmişken, şiddete teşvik edici ve şiddeti övücü eylemleri bu özgürlük alanının dışında tutmuştur⁹⁶.

⁹¹ **Korkmaz**, s. 37.

⁹² Ahmet **Gökçen**, "Düşünce Özgürlüğü, Kapsamı, Sınırlandırılması ve 5237 Sayılı TCK'nın Getirdiği Düzenlemeler", 3. Yılında Yeni Ceza Adaleti Sistemi (Ed: Bahri **Öztürk**), Seçkin Yayıncılık, 2009, Ankara, s. 268.

⁹³ Uğur **Alacakaptan**, "Fikir ve Düşünce Özgürlüğü ve Tehlike Suçları Çağdaş Batı Hukukunda Bu Konudaki Düşünce ve Uygulamalar - Türk Uygulamaları ve Değerlendirmeleri", Hukuk Kurultayı 2000, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı, 12/16 Ocak 2000, C. 2: Ceza Hukuku, Ceza Muhakemeleri Usulü Hukuku, Ankara, 2000, s. 16.

⁹⁴ **Bayraktar**, s. 223.

⁹⁵ https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_TUR.pdf. (ET:09.07.2018).

⁹⁶ bkz: *Sürek - Türkiye Davası* - 1 karar no 26682/95 karar tarihi 08.07.1999.

Suçun ve Suçlunun Övülmesi Suçu'nu meydana getiren övme fiili de düşünce özgürlüğünün özünü ortadan kaldırmakta ve suçun işlenmesine uygun bir ortam yaratılmasına neden olmaktadır⁹⁷. Bütün bunlara ek olarak, kanun koyucu tarafından suç olarak düzenlenmiş bir fiilin suç olmaması gerektiği konusunda yapılan düşünceler açıklamalarının ise bu suça vücut vermemesi gerektiği kanaatindeyiz. Çünkü bu durum yürürlükteki yasalara bir eleştiri niteliği taşımakta ve hukuk kurallarının değişmesine ve gelişmesine katkıda bulunmaktadır⁹⁸.

ii. Haber Verme Özgürlüğü

Basın özgürlüğü; haber, fikir ve düşünceleri, çoğaltıcı araçlarla, serbestçe açıklayabilmek özgürlüğüdür⁹⁹. Basın özgürlüğü iki temel hakka dayanır. Bu haklar haber verme özgürlüğü ve yukarıda açıkladığımız düşünceyi açıklama özgürlüğüdür¹⁰⁰.

Basının haber verme özgürlüğü de bu suç için bir hukuka uygunluk nedeni oluşturur. Basının haber verme özgürlüğü Anayasa'nın 28. maddesi ile koruma altına alınmıştır. Maddenin dördüncü fıkrasında belirtildiği üzere devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden veya suç işlemeye ya da ayaklanma veya isyana teşvik eder nitelikte olan veya devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber veya yazıyı, yazanlar veya bastırılanlar veya aynı amaçla, basanlar, başkasına verenler bu haktan yararlanamayacaklardır.

Basının haber verme özgürlüğünün hukuka aykırılığı ortadan kaldırmaması için, basın yoluyla kamuya duyurulan hadisenin haber niteliği taşıması gerekir, bu haberin doğru olması ve güncel olması gerekir, ayrıca haberin bilinmesinde kamu yararı bulunması gerekir^{101, 102}. Bu şartları taşımayan durumlarda, bu hakkın kullanılması yoluyla hukuka aykırılığın ortadan kaldırılması söz konusu değildir.

⁹⁷ **Korkmaz**, s. 375.

⁹⁸ **Korkmaz**, s. 376.

⁹⁹ Zeynep **Hazar**, "Basın Özgürlüğü ve Ulusal Güvenlik", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 17, Y. 2013, S. 1-2, s. 1528; **Akkurt**, s. 93 vd; **Dönmezer/Bayraktar**, s. 105 vd.

¹⁰⁰ İzzet **Özgenç**, "Suç Teşekkülü, Düşüncüyü Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 55, S. 3, s. 62.

¹⁰¹ **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, Genel Hükümler, s. 433-435. **Özgenç**, Genel Hükümler, s. 307 vd; **Özbek/Kanbur/Doğan/Bacaksız/Tepe**, Genel Hükümler, s. 338; **Hakeri**, s. 367; **Akbulut**, s. 459 vd.

¹⁰² "Haber verme hakkının hukuka uygun bir şekilde kullanılabilmesi için gereken ölçütler dört başlık altında toplanmaktadır. Bunlar; 1- Haber gerçek olmalı, 2- Haber güncel olmalı, 3- Haber verilmesinde kamu yararı bulunmalı, 4- Haber verilme biçimi ile özü arasında düşünsel bir bağ bulunmalıdır. Bu unsurlar eleştiri yönünden de geçerlidir. Yani eleştirinin olabilmesi için, yazının gerçek olgulara dayanması, güncel bulunması ve bu haberin verilmesinde kamu yararı bulunması koşullarına bağlıdır.". **Yargıtay CGK 13.02.2007 T., 2007/7-28 E., 2014/34 K.**

d. Nitelikli Unsurlar

Suçun nitelikli halleri TCK md. 218’de ortak hükümler adı altında düzenlenmiştir. Buna göre suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranına kadar arttırılır. Basın ve yayın yolu deyiminden ne anlaşılması gerektiği konusunda ise TCK md. 6/1-g’deki tanıma bakılmalıdır. Buna göre; her türlü yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim araçlarıyla yapılan yayınlar, basın ve yayın yolu ile yapılmış sayılır. Ancak yukarıda hukuka aykırılık konusunda da belirttiğimiz üzere eleştiri amacıyla düşünce hakkının kullanılması ve basının haber verme özgürlüğü kullanılmışsa suç oluşmaz. Bu iki hakkın zaten hukuka uygunluk sebebi olması nedeniyle tekrar ortak hükümlerde yer verilmesi gereksiz bir tekrar olarak değerlendirilmemeli, aksine bu iki hakkın önemine yapılan bir vurgu olarak anlaşılmalı ve hüküm verilirken bu iki husus hassas şekilde ele alınmalıdır.

Ayrıca TCK md. 266 gereği suçun kamu görevlisi tarafından, görevi gereği olarak elinde bulundurduğu araç ve gereçler kullanılarak işlenmesi durumunda ise verilecek ceza üçte biri oranında arttırılır.

Burada değerlendirilmesi gereken bir diğer durum da sosyal medyadan yapılan açıklamalardır. Facebook, Twitter gibi sosyal medya sitelerinden yapılan paylaşımlar bir anda milyonlarca kişiye ulaşmaktadır. Acaba basın ve yayın yolu deyimini sosyal medyayı da kapsayacak mıdır? Kanaatimizce bu soruya olumsuz yanıt verilmelidir. Zira basın ve yayın yolu deyiminin bu derece genişletilmesi TCK m. 2’de yer alan kıyas yasağının ihlali anlamına gelecektir¹⁰³.

3. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

a. Teşebbüs

Teşebbüs, TCK’nın 35. maddesinde düzenlenmiştir. Maddeye göre; bir suç işlemeye kasteden kişi eğer doğrudan doğruya bu suçun icrasına başlar ama elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten sorumlu tutulacaktır¹⁰⁴. Suçun icra hareketlerine doğrudan doğruya başlanması, bu icra hareketlerinin elverişli hareketler olması ve icra hareketlerinin elde olmayan nedenlerle tamamlanamaması teşebbüsün maddi unsurlarını oluştururken, teşebbüsün manevi unsuru ise kasttır¹⁰⁵.

Suç ve Suçluyu Övme Suçu, teşebbüs yönünden özellik arz eden bir suçtur. Zira suçun tanımlandığı madde ilk haliyle soyut tehlike suçü iken

¹⁰³ Alp Tolgahan **Serttaş**, Türk Ceza Hukuku’nda İftira Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 99.

¹⁰⁴ **TCK md. 35/1**: Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçü elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten sorumlu tutulur.

¹⁰⁵ Adem **Sözüer**, Suça Teşebbüs, Kazancı Kitap, İstanbul, 1994, s. 160; Pervin Aksoy **İpekçioğlu**, Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s. 45.

11.04.2013 tarihinde yapılan değişiklikle suçun cezalandırılabilmesi için somut tehlike olarak nitelendirdiğimiz “açık ve yakın tehlike”nin aranması nedeniyle suç, somut tehlike suçuna dönüşmüştür.

Teşebbüs yönünden soyut tehlike suçları ile somut tehlike suçları birbirinden farklılık göstermektedir¹⁰⁶. Bu nedenle suçun işlendiği tarihe göre teşebbüs yönünden farklı durumlar ortaya çıkacaktır.

Soyut tehlike suçları, doktrinde sırf hareket suçları olarak adlandırılmaktadır. Sırf hareket suçları, suç tipinde yer alan unsurların gerçekleşmesiyle birlikte tamamlanmış olur. Bu nedenle; sırf hareket suçlarına teşebbüs, kural olarak mümkün değildir. Ancak bazı istisnalar halinde, sırf hareket suçlarına da teşebbüs mümkündür¹⁰⁷. Buna göre; hareketin kısımlara bölünebiliyor olması durumunda, bölünebilen kısımlardan bazıları gerçekleşmesine rağmen eğer hareket tamamlanamamışsa teşebbüsün varlığından söz edilir¹⁰⁸. Dolayısıyla; değişiklik tarihinden önce *Suçtu ve Suçluyu Övme Suçu*'na teşebbüs, ancak fiilin kısımlara bölünebiliyor olması halinde mümkündür.

Ancak belirttiğimiz üzere, söz konusu değişiklik sonrasında *Suçtu ve Suçluyu Övme Suçu*'nda somut tehlikenin ortaya çıkması gerekmektedir. Somut tehlikeyi objektif cezalandırılma şartı olarak değerlendiren hâkim görüşüne göre, kural olarak suçta teşebbüs mümkün değildir^{109, 110}. Ancak somut tehlikeyi objektif cezalandırılma şartı olarak gören bir başka görüşe göre ise; cezalandırılma şartı suçun unsurları dışında kaldığından, suçun tüm unsurları ile gerçekleşmesi veya teşebbüs aşamasında kalması başka şey, failin böyle bir suçtan dolayı cezalandırılması başka bir şeydir. Bu nedenle de failin neticeyi gerçekleştirme kastı ile hareket etmesine rağmen neticenin gerçekleşmediği fakat şartın gerçekleştiği durumda fail teşebbüsten cezalandırılır¹¹¹.

¹⁰⁶ **Koca/Üzülmez**, Genel Hükümler, s. 119-120; **İçel**, s. 524 vd.

¹⁰⁷ **Artuk/Gökçen/Yenidünya**, Genel Hükümler, s. 252; Nevzat **Toroslu**, Genel Kısım, s. 294.

¹⁰⁸ **İçel**, s. 525.

¹⁰⁹ **Artuk/Gökçen/Alşahin/Çakır**, s. 658; **Önder**, Ceza Hukuku Dersleri, s. 378.

¹¹⁰ *Artuk/Alşahin*'e göre ise; teşebbüs bakımından farklı ihtimaller ortaya çıkmaktadır. Buna göre; somut tehlikenin ortaya çıkmadığı durumlarda hareketin tamamlanıp tamamlanmadığına bakılmaksızın, şart gerçekleşmediğinden bahisle teşebbüs söz konusu olmayacaktır. Bu durumda fail de cezalandırılmayacaktır. Hareketin tamamlanıp somut tehlikenin ortaya çıkması durumunda ise zaten suçun tüm unsurları oluşmuş olduğundan, teşebbüs yine söz konusu değildir. Burada tamamlanmış suçtan söz edilir. Başka bir görüşe göre ise bölünebilen hareketin bazı kısımlarının gerçekleşmesi ancak hareketin tamamlanamamasına rağmen somut tehlikenin ortaya çıkması halinde ise suçun teşebbüs aşamasında kaldığından söz edilir. **Artuk/Alşahin**, s. 22-23; Bir başka görüş için bkz: **Yaşar**, s. 175-176. Yazar teşebbüsle ilgili kısımda, övme fiilinin tamamlanamaması nedeniyle somut tehlikenin ortaya çıkmaması ancak eğer tamamlansaydı somut tehlikenin ortaya çıkabileceğinden bahisle teşebbüsü mümkün görmektedir. Konu ile çeşitli görüşler için bkz: **Bekar**, s. 151 vd.; **Kangal**, s. 162 vd.

¹¹¹ **İçel**, s. 238.

Yukarıda somut tehlikenin geniş anlamda netice olarak ele alınması gerektiğini belirtmiştik. Neticeli bir suç olmasından ötürü, bu suç teşebbüse elverişlidir. Failin somut tehlikeyi gerçekleştirme kastı ile hareket ederek övme fiilini gerçekleştirmesi ancak neticede somut tehlikenin ortaya çıkmaması halinde suç teşebbüs aşamasında kalacaktır.

Özetle; *Suçu ve Suçluyu Övme Suçu*'na teşebbüs 11.04.2013 tarihinde yapılan değişikliğe kadar övme fiilinin ancak kısımlarına bölünebilir bir şekilde gerçekleştirilmesi ve bu kısımlardan bazılarının gerçekleşmesine rağmen hareketin tamamlanamamış olması halinde mümkündür. Değişiklik sonrasında ise netice olarak somut tehlike arandığından suçta teşebbüs mümkündür.

b. İştirak

Suçu ve Suçluyu Övme Suçu iştirak açısından herhangi bir önem arz etmez. Bu nedenle suçta iştirak konusunda tüm ihtimaller mümkündür¹¹². Bizim de katıldığımız görüşe göre; suçta övülen kimse, bu konuyla ilgili iştirake uygun bir iradesi olmadıkça iştiraktan sorumlu tutulamaz¹¹³.

c. İçtima

Suçu ve Suçluyu Övme Suçu bir suç işleme kararı kapsamında birden fazla kez işlenirse, TCK md. 43/1 hükmü gereğince zincirleme suç hükümleri uygulanmalıdır¹¹⁴. Örnek vermek gerekirse, A'nın B'yi öldürmesi olayında bu öldürme fiilini bir suç işleme kararı kapsamında birden fazla öven ya da yine bu öldürme fiili dolayısıyla A'yı bir suç işleme kararı kapsamında birden fazla öven kişi zincirleme suç hükümlerince cezalandırılacaktır. Ancak bir suç işleme kararı kapsamında da olsa, farklı faillerin işlediği aynı suç tipini öven ya da aynı faili işlediği farklı farklı suçlar nedeniyle öven kimsenin fiili bu çerçevede değerlendirilmeyecektir. Söz konusu ikinci durumda gerçek içtima kuralları uygulanacaktır.

Kişinin kendi işlediği suçta övmesi veya kendisini işlediği suçtan ötürü övmesi durumu ise, kanımızca tüketen norm tüketilen norm kuralları çerçevesinde cezalandırılmayan sonraki hareket kapsamında değerlendirilmeli ve faile övme fiili nedeniyle ceza verilmemelidir. Zira *Suçu ve Suçluyu Övme Suçu* ile zarar verilen hukuki değer ile övmeye konu olan suçun zarar verdiği hukuki değer aynı olması ve övme fiilinin söz konusu ilk suç ile verilen zararı büyütüyor olması, övme fiilini cezalandırılmayan sonraki fiil niteliğine sokmaktadır¹¹⁵.

¹¹² Önder, Özel Hükümler, s. 404.

¹¹³ Yaşar, s. 176.

¹¹⁴ Yaşar, s. 178.

¹¹⁵ İçel, s. 197.

Suçu ve Suçluyu Övme Suçu, Terörle Mücadele Kanunu md. 6/2 ve md. 7/2, TCK md. 220/8 ile de yakından ilişkilidir¹¹⁶. Terörle Mücadele Kanunu md. 6/2'de, terör örgütlerinin; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösteren veya öven ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik eden bildiri veya açıklamalarını basmak veya yayınlamak; Terörle Mücadele Kanunu md. 7/2'de, terör örgütünün; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapmak; TCK md. 220/8'de ise, örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapmak suç olarak düzenlenmiştir.

Kanımızca yukarıda belirtilen üç suç tipinde bahsedilen cebir, şiddet ve tehdit yöntemleri işlenmiş bir suça ilişkin ise içtima sorunu genel norm-özel norm ilişkisi içerisinde çözümlenmelidir. Ancak söz konusu yöntemler geleceğe yönelik bir açıklamadan ibaret ise, örneğin terör örgütü veya suç örgütü bir eylem yapacağını bildirmiş ise ve övülen şey bu açıklamada bahsedilen suç veya suçlar ise, burada zaten içtima açısından bir sorun söz konusu değildir. Bu durumda ortada md. 215 kapsamında bir övme söz konusu olmadığı için, sorumluluk Terörle Mücadele Kanunu m. 7/2 çerçevesinde belirlenecek ve fail yalnızca terör örgütü propagandası yapmaktan cezalandırılacaktır. Suç işleyeceğini bildiren örgüt bir terör örgütü değil ise, bu durumda da TCK m. 220/8 çerçevesinde sorumluluk belirlenecek ve fail örgüt propagandası yapmaktan cezalandırılacaktır.

Cebir, şiddet ve tehdit yöntemlerinin övülmesi bir suça ilişkin değil de bir terör suçlusuna ilişkin ise ve bu kişi işlediği bir suç nedeniyle övülüyorsa bu durumda TCK md. 215 uygulanacaktır. Zira TCK md. 220/8 düzenlemesi örgüt üyelerini kapsamamaktadır. Ancak kişi örgüt üyesi ise bu durumda Terörle Mücadele Kanunu md. 7/2-b hükümleri özel hüküm olarak ele alınmalı ve fail bu hükümler çerçevesinde terör örgütü propagandası yapmaktan cezalandırılmalıdır¹¹⁷.

4. KOVUŞTURMA USULÜ VE YAPTIRIM

Suçu ve Suçluyu Övme Suçu resen soruşturulan ve kovuşturulan bir suç olup, suçun yaptırımı 2 yıla kadar hapis cezasıdır. Bu suç bakımından görevli mahkeme, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun md. 9'a göre Asliye Ceza Mahkemesi'dir.

¹¹⁶ Yaşar, s. 178 vd.

¹¹⁷ "Örgütün sözde bayrağının taşınması ve örgütle özdeşleşen örgütün kurucu ve elebaşı olan ... resmi bulunan flamanın taşınması ... Bu nedenle cebir şiddet tehdit içerip içermediği teşvik edip etmediğine bakılmaksızın bu fiillerin sübutu halinde propaganda suçu oluşacaktır." **Yargıtay 16. CD., 11.9.2017 T., 2017/1688 E., 2017/4856 K.** Yargıtay'ın vermiş olduğu bir kararda bulunan karşı oy yazısındaki bu görüşlere katılıyoruz. www.lexpera.com.tr (erişim tarihi: 25.01.2019)

SONUÇ

Suçu ve Suçluyu Övme Suçu açısından 11.04.2013 tarihinde yapılan değişiklikle açık ve yakın tehlike neticesinin aranacak olmasını ifade özgürlüğünün korunması kapsamında olumlu bulmaktayız. Türkiye'nin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından insan hakları ihlalleri nedeniyle sıkça mahkûm edilmesi gerçeği karşısında bu değişikliğin, mahkûmiyet kararlarını da azaltacağı kanaatindeyiz. Bunun yanı sıra söz konusu açık ve yakın tehlike kavramı kanunilik ilkesinin sonuçlarından olan belirlilik ilkesi ile bağdaşmamaktadır. Zira yakın tehlikede bahsi geçen yakınlığın somut bir ölçütü bulunmamaktadır. Bu nedenle madde metninde açık ve yakın tehlike şeklinde neticenin yakın ve mevcut tehlike olarak değiştirilmesinin daha isabetli olacağı kanaatindeyiz.

Suçun; terör örgütlerinin işlediği suçların övülmesi şeklinde işlenmesi durumunda Terörle Mücadele Kanunu md. 6/2 ve md. 7/2, sıradan suç örgütlerinin işlediği suçların övülmesi şeklinde işlenmesi durumunda ise TCK md. 220/8 uygulama alanı bulacaktır. Ancak içtima kısmında da değindiğimiz üzere; övülenin bir suçlu olması durumunda ikili bir ayırım yapılacak ve suçlu örgüt üyesi ise TCK md. 215 uygulanacak ancak suçlu bir terör örgütü üyesi ise Terörle Mücadele Kanunu md. 7/2-b uygulama alanı bulacaktır. Bu durumda örgütlü suçlarla etkin mücadele edebilmek adına TCK md. 220/8 hükmüne de Terörle Mücadele Kanunu md. 7/2-b hükmüne benzer bir düzenleme getirilmeli ve terör suçlarının övülmesi durumunda bu hüküm uygulanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akbulut**, Berrin: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Akkurt**, Ali: Basın Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları, Adalet Kitabevi, Ankara, 2014.
- Alacakaptan**, Uğur: “Fikir ve Düşünce Özgürlüğü ve Tehlike Suçları Çağdaş Batı Hukukunda Bu Konudaki Düşünce ve Uygulamalar - Türk Uygulaması ve Değerlendirmeleri”, Hukuk Kurultayı 2000, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı, 12/16 Ocak 2000, C. 2: Ceza Hukuku, Ceza Muhakemeleri Usulü Hukuku, Ankara, 2000.
- Alacakaptan**, Uğur: Suçun Unsurları, Sevinç Matbaası, Ankara, 1970.
- Antieau**, Chester J.: “Clear and Present Danger--Its Meaning and Significance”, 25 Notre Dame L. Rev. (1950).
- Artuk**, Mehmet Emin/**Alşahin**, Mehmet Emin: “Objektif Cezalandırılabilme Şartı ve Zamanaşımı”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Nur Centel’e Armağan, 2013, C. 19, S. 2.
- Artuk**, Mehmet Emin/**Gökçen**, Ahmet/**Alşahin**, Mehmet Emin/**Çakır**, Kerim: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.
- Artuk**, Mehmet Emin/**Gökçen**, Ahmet/**Alşahin**, Mehmet Emin/**Çakır**, Kerim: Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Artuk**, Mehmet Emin/**Gökçen**, Ahmet/**Yenidünya**, Caner: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.
- Artuk**, Mehmet Emin/**Gökçen**, Ahmet/**Yenidünya**, Caner: Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015.
- Aydın**, Öykü Didem: Üç Demokraside Düşünce Özgürlüğü ve Ceza Hukuku -I- Amerika Birleşik Devletleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2004.
- Bayraktar**, Köksal: Suç İşlemeğe Tahrik Cürmü, Formül Matbaası, İstanbul, 1977.
- Bekar**, Elif: Objektif Cezalandırılabilme Koşulları ve Bu Koşullar Bağlamında Türk Ceza Kanunu’nda Yer Alan Suçlar, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.
- Centel**, Nur/**Zafer**, Hamide/**Çakmut**, Özlem: Türk Ceza Hukuku’na Giriş, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017.
- Centel**, Nur/**Zafer**, Hamide: Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017.
- Demirbaş**, Timur: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.

- Dönmezer, Sulhi/Bayraktar, Köksal:** Basın Hukuku, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2016.
- Dönmezer, Sulhi:** “Düşünce ve Kanaat Hürriyetinin Sınırı, Hürriyetlerin Özüne Dokunan Sınırlamalar”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 29, S. 3.
- Epözdemir, Rezan:** Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Erem, Faruk/Toroslu, Nevzat:** Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Savaş Yayınevi, Ankara, 2003.
- Erem, Faruk:** Türk Ceza Hukuku Cilt III Özel Hükümler, Seçkin Kitabevi, Ankara, 1985.
- Erem, Faruk:** Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Cilt I Genel Hükümler, Sevinç Matbaası, Ankara, 1971.
- Evik, Ali Hakan:** Hileli ve Taksirli İflas Suçları, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- Gökçen, Ahmet/Balcı, Murat/Alşahin, Mehmet Emin/Çakır, Kerim:** Ceza Muhakemesi Hukuku II, Adalet Kitabevi, 2017.
- Gökçen, Ahmet:** “Düşünce Özgürlüğü, Kapsamı, Sınırlandırılması ve 5237 Sayılı TCK’nın Getirdiği Düzenlemeler”, 3. Yılında Yeni Ceza Adaleti Sistemi (Ed: Bahri Öztürk), Seçkin Yayıncılık, 2009.
- Gülseren, Fehmi Şener:** “Ceza Hukukunda Aleniyet Kavramı”, LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Haziran 2014, C. 5, S. 1.
- Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem:** Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, US-A Yayıncılık, Ankara, 2017.
- Hafizoğulları, Zeki/Özen, Muharrem:** Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar, US-A Yayıncılık, Ankara, 2016.
- Hakeri, Hakan:** Ceza Hukuku Genel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 184.
- Hazar, Zeynep:** “Basın Özgürlüğü ve Ulusal Güvenlik”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 17, Y. 2013, S. 1-2.
- İçel, Kayıhan:** Ceza Hukuku Genel Hükümler, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2017.
- İçel, Kayıhan:** Suçların İctimai, Sermet Matbaası, İstanbul, 1972.
- İpekçioğlu, Pervin Aksoy:** Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.
- Jeschek, Hans Heinrich/Sieber, Ulrich:** Alman Ceza Hukukuna Giriş - Kusur İlkesi - Ceza Hukukunun Sınırları (Çev: Feridun Yenisey), Beta Basım Yayım, İstanbul, 2007.

- Kangal**, Zeynel T.: “Cezalandırılabilirliğin Objektif Koşulları”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 2010, C. 68, S. 1-2.
- Kaplan**, Mahmut: İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.
- Kaplan**, Mahmut/**Kantarci**, Nurullah: İhaleye Fesat Karıştırma Suçu, Nevşehir Barosu Dergisi, 2014, Y. 1, S. 2.
- Koca**, Mahmut/**Üzülmez**, İlhan: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- Koca**, Mahmut/**Üzülmez**, İlhan: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Korkmaz**, Ömer: Düşünceyi Açıklama Özgürlüğü ve Sınırları, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014.
- Kurşun**, Günel: Ceza Muhakemesinde Hüküm, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.
- Memiş**, Pınar: Adil Yargılanma Hakkının Unsuru Olarak Masumiyet Karinesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2003.
- Önder**, Ayhan: Ceza Hukuku Dersleri, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992.
- Önder**, Ayhan: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1994.
- Özbek**, Veli Özer/**Kanbur**, Mehmet Nihat/**Doğan**, Koray/**Bacaksız**, Pınar/**Tepe**, İlker: Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.
- Özbek**, Veli Özer/**Kanbur**, Mehmet Nihat/**Doğan**, Koray/**Bacaksız**, Pınar/**Tepe**, İlker: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.
- Özek**, Çetin: “Suç Teşkil Eden Fiillerin Övülmesi ve TCK.nun 142/4. maddesi ile İlgili İki Yargıtay Kararı”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 1967, C. 33, S. 3-4.
- Özgenç**, İzzet: “Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 55, S. 3.
- Özgenç**, İzzet: Suça İştirakin Hukuki Esası ve Faillik, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Hukuk Müşavirliği Yayınları, İstanbul, 1996.
- Özgenç**, İzzet: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- Özgenç**, İzzet: Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005.
- Öztürk**, Bahri/**Tezcan**, Durmuş/**Erdem**, Mustafa Ruhan/**Gezer**, Özge Sırma/**Kırıt**, Yasemin F. Saygılar/**Akcan**, Esra Alan/**Özaydın**, Özdem/**Tütüncü**,

- Efser Erden: Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- Serttaş**, Alp Tolgahan: Türk Ceza Hukuku'nda İftira Suçu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.
- Şahin**, Cumhuriyet/**Göktürk**, Neslihan: Ceza Muhakemesi Hukuku II, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- Şahin**, Cumhuriyet: Ceza Muhakemesi Hukuku I, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- Şen**, Ersan: "Suçu ve Suçluyu Övme", Ceza Hukuku Dergisi, 2008, Y. 3, S. 7.
- Soyaslan**, Doğan: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012.
- Soyaslan**, Doğan: Ceza Hukuku Özel Hükümler, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012.
- Sözüer**, Adem: Suça Teşebbüs, Kazancı Kitap, İstanbul, 1994.
- Toroslu**, Haluk: "Kamu Barışına Karşı Suçlar Bakımından Tahrik Kavramı", Prof. Dr. Nevzat Toroslu'ya Armağan, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2015.
- Toroslu**, Nevzat: Ceza Hukuku Genel Kısım, Savaş Yayınevi, Ankara, 2011.
- Toroslu**, Nevzat: Ceza Hukuku Özel Kısım, Savaş Yayınevi, Ankara, 2012.
- Toroslu**, Nevzat: Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu, Sevinç Matbaası, Ankara, 1970.
- Toroslu**, Nevzat: "Objektif Cezalandırılabilirlik Şartları", Uğur Alacakaptan'a Armağan, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2008, C. 1.
- Ünver**, Yener/**Hakeri**, Hakan: Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Üzülmez**, İlhan: "Türk Hukukunda Suçsuzluk Karinesi ve Sonuçları", TBB Dergisi, 2005, S. 58.
- Yaşar**, Kenan Evren: "Suçu ve Suçluyu Övme Suçu", Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2012, C. 1, S. 2.
- Yaşar**, Osman/**Gökcan**, Hasan Tahsin/**Artuç**, Mustafa: Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- Yenisey**, Feridun/**Nuhoğlu**, Ayşe: Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- Yurtcan**, Erdener: Yargıtay Kararları Işığında Kamu Barışına Karşı Suçlar, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.

İnternet Kaynakları

Arıkan, Baha: “Hakaret Suçlarında İhtilat ve Aleniyet”, Ankara Barosu Dergisi, 1954, S.1, s.4. <http://www.ankarabarasu.org.tr/siteler/ankarabarasu/tekmakale/1954-1/1.pdf> (ET: 16.02.2017).

Cihan, Erol: “Cürüm Fiilini Övme”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 1968, C. 34, S. 1-4, s. 115. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/96135> (ET: 08.07.2018).

Erem, Faruk: “Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1968, C. 25, S. 1, s. 12. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/335/3395.pdf> (ET: 09.05.2017).

http://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?_adf.ctrl-state=fiklqtkos_14&pkanunlarno=24110&pkanunnumarasi=5237 (ET: 09.05.2017).

https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_TUR.pdf. (ET:09.07.2018).

https://www.gesetze-iminternet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p1330 (ET: 10.07.2018).

<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/ara.htm>.<http://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0748.pdf> (ET: 05.09.2018)

Şen, Ersan: “Övme Suçu”, www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/2241180/ovme-sucu (ET: 28.02.2017).

Şen, Ersan: “Suçu ve Suçluyu Övme”, <http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/1004862-sucu-ve-sucluyu-ovme>. (ET: 28.02.2017).

www.lexpera.com (ET: 25.01.2019)